СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 213. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 14-го вересня 1939. No. 213. Jersey City, N. J., Thursday, September 14, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СКЛИКАННЯ КОНГРЕСУ ВІДСУВАЄТЬСЯ

ВАШИНҐТОН. — Так виглядає, що президент Рузвелт не скличе конґресу цього тижня, як заповідали кілька днів тому достовірні джерела. Президент сам не хоче назначити точної дати, бо чекає, аж вияснится наставлення конґресменів у тій справі. Покищо серед поважної частини конґресменів є вороже наставлення до зміни невтральностевого закону. До сенатора Бори, що заповів боротьбу проти зміни, зголосились теж чільні сенатори Най і Венденберґ. Вони, подібно як Бора, заповіли, що будуть боротися проти зміни невтральностевого закону та знесення автоматичного ембарґа, бо переконані, що така зміна доведе Америку до війни. Сподіваються, що президент таки скличе конґрес під кінець цього місяця. Він уже сам натякнув, що зиклик до конґресменів вийде „скоро".

АМЕРИКАНСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Провідник американських соціялістів, Норман Томас, заявив у публичній промові, що політика Рузвелта прямує до війни. Він зазначив, що колиб він сам стояв на місці президента і бажав війни, то поступав би так, як президент нині поступає. Томас твердо висказувався проти участи Америка в европейській війні, бо через те й Америка порине в хаос та стратить остаточно всі ці демократичні свободи, якими вона нині втішається.

ДОКТРИНА МОНРО І КАНАДА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт потвердив свою обіцянку Канаді, що на основі доктрини Монро Америка буде виступати проти того, щоб якась інша потуга станула ногою на котрімнебудь американськім краї, включаючи Канаду. Це питання виринуло у звязку з тим, що Канада виповіла війну Німеччині і в стислім розумінні, це вона стала „аґресором". Дехто є тої думки, що Америка, даючи таку ґарантію Канаді, воюючому краєві, через те сама вплутується у війну.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ЗАЯВУ В СПРАВІ БЛЬОКАД.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту заявив, що секретар Кордел Гол незабаром зробить заяву в справі морських бльокад, стосовані воюючими краями. В останніх днях не лиш німецькі субмарини спинювали американські кораблі, але анґлійські военні кораблі спинюють їх також. На днях вони спинили і потягнули до своїх портів два торговельні кораблі американської лінії „Блю Іґел".

СКІЛЬКИ АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ МАЛИ ГРОШЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — На зізнаннях комітету Даєса виявилося, що американська комуністична партія перепустила в останніх роках через свої руки на цілі пропаґанди 10 міліонів долярів. Бувший секретар цеї партії, Ґитльов, заявив, що ці гроші комуністи діставали з Москви. Але теперішні провідники комуністичної партії обороняються тим, що, мовляв, ті гроші вони діставали від своїх членів, з яких кожний що року вплачував до каси по 20 долярів.

ПОЛЯКИ ДІСТАЮТЬ ДОЗВІЛ НА ЗБИРАННЯ ГРОШЕЙ.

ДІТРОЙТ. — Польський Народний Союз дістав з департаменту стейту дозвіл збирати гроші для рідного краю, але ті гроші не сміють іти на военні цілі. Таких грошей зібрав згаданий Союз поверх 200 тисяч долярів.

НЕБЕЗПЕЧНА ЇЗДА МОРЕМ.

НЮ ЙОРК. — До нюйорського порту прибув анґлійський корабель „Звізда Арандори", який мусів прибрати всі міри осторожности, щоб щасливо доїхати до цілі. Цілий час він мав світла погашені, а також цілий час їхав „зиґзаком", щоб виминути торпеди. В часі їзди він виминув девять субмарин, що чигали на нього на морі. На кораблі було парусот пасажирів.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ІДЕ СМІЛО.

НЮ ЙОРК. — З нюйорського порту відїхав додому італійський великий корабель „Рома", забираючи з собою кількасот пасажирів. Вантажу не мав майже ніякого. Капітан того корабля заявив, що цілу подорож корабель буде освітлений і подорожуватиме зовсім так, як за мирних часів. Тому, що Італія є невтральна, капітан сподівається, що ніхто його корабля не зачіпить.

ВІДІБРАЛО ДОЗВІЛ РАДІОВІЙ СТАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна комісія комунікацій відібрала радіовій надавчій стації „Никербокер Редіо Інк.", що оперує нюйорську стацію „Доблю Ем Сі Ей", дозвіл тому, що та стація переловлювала зашифровані відомости з Анґлії і Німеччини та їх надавала на своїх програмах. А це є заборонене. Заряд згаданої стації заперечив це і домаґається повороту дозволу.

БОЙОВА ЛІНІЯ В ПОЛЬЩІ.

ВОЄННА НАРАДА.

У Парижі відбулася воєнна нарада, на яку прилетів літаком анґлійський премієр Чеймберлин. Місця нарад не подано. Тим заманіфестовано, що тепер є одна команда і повна згода. Дано Польщі признання за хоробру поставу супроти Німеччини. Рішено боротися з Німеччиною всіми силами.

РЕВІЗІЇ МЕТРИК.

У багатьох повітах тернопільського воєвідства політична адміністраційна влада наказала ревізію метрикальних книг за останніх двацять років з метою вишукати „зрущене" назвищ і „крадіж душ", при чому послуговуються евіденційними записками волосних урядів про рух населення. Між іншими такі ревізії відбулися в о. І. Цимбалиц заступника декана і пароха в Колодіївці, пов. Скалат (ревізія в асисті полції тревала три дні) та в о. Теодора Раченка, пароха в Гусятині, количинецького повіту. Всюди урядовці старoства поробили записи, які — як кажуть — будуть основою доносів до прокуратора. Отже слід сподіватися нових масових процесів проти наших священиків на метрикальному тлі.

НОВГОРОД 11-ГО ВІКУ.

Цього літа розкопали водопроводи вічевого Новгороду. Старша частина розкопів відноситься до 11-го віку. Воду подавали видовбаними внутрі деревляними колодами, злученими з собою в особливий спосіб. Цікаво, що в Німеччині міські водопроводи відомі приблизно аж у 15-му віці. Новгород випередив німецькі міста під цим оглядом майже на 400 років. — Розкопи на Вічевій площі не дали вислідів. — Цінні висліди дали розкопи на місці старинного базару. Експедиція викрила склепи з ріжними харчами. Знайшли прилавки, столи й чимало залишків овочів, зерен, ягід і т. п. Цими знахідками незвичайно зацікавилися аґрономи. Дослід виявить, які овочі плекав Новгород. Вже тепер можна сказати, що були там ріжні роди овочів і земних плодів.

НАПАД ПОЛЯКІВ НА „ҐАРЦЕЖИ".

Перед трибуналом окружного суду у Львові відбулася розправа проти 5 поляків: Едварда Мухи, Яна Кельба, Владислава Речухи, Яна і Владислава Чикелів за те, що вони 23. квітня ц. р. напали на табор польских „ґарцежи" у Зубрі коло Львова. З акту обвинувачення виходить, що підсудні Е. Муха та Ян Кельб, два приятелі, випили літру горівки у „звйонзку стшелецкім" на Персенківці і з трьома дальшими підсудними напали на польських „ґарцежи", озброївшись палицями. Напасники побили двох „ґарцежи", інших розігнали в табору і пограбували їм харчеві припаси, консерви, ножики, мячик та помпу. Трибунал засудив Едварда Муху на приміщення в домі поправи, Яна Кельба на півтора року вязниці, Володислава Речуху на 8 місяців вязниці, Яна Чикеля на 10 місяців з тим, що цим трьом засудженим трибунал припинив виконання кари, а Станислава Чикеля на 2 роки вязниці без припинення виконання кари.

НАПАД ЖІНКИ-ГРАБІЖНИЦІ.

У Мисловицях невідома жінка напала на помешкання п. Шиїв підчас їх неприсутности. Служниці заявила, що є кузинкою п. Шиїв. Підчас розмови намовляла служницю, щоб вийшла з помешкання, але це їй не вдалось. Тоді кинулась на служницю, перекинула її на ліжко, накрила периною і почала її бити аж до втрати притомности. Опісля забрала частину ґардероби і біжутерії та втекла. Поліція шукає жінки грабіжниці.

БУДОВА ДОМУ ТШЛ У ШОЛОМИЇ.

Заходом управителя школи Пйотра Бліхарського в Шоломиї, пов. Бібрка, зорґанізовано читальню ТШЛ для кількох поляків. Тепер читальня ТШЛ приступає вже до будови власного дому в цьому наскрізь українському селі. Слід згадати, що П. Бліхарський відступає своє помешкання на провізоричну каплицю на богослуження для місцевих поляків.

МУЗИЧНИЙ ФЕСТІВАЛЬ У ЛОНДОНІ.

Анґлія орґанізує рік-річно славні музичні фестівалі, відомі під назвою „Лондонський Музичний Фестіваль". Мірою зацікавлення цьогорічним фестівалем між анґлійською публикою, славною з високої музичної культури, може бути факт, що в ньому взяло участь назагал 145,000 осіб. На концерті Тосканія білети розльосовували, бо на загальне число 13,000 вільних місць зголосилося 75,000 аматорів. У лондонському фестівалі взяло участь 8 великих орхестр, 14 хорів, з яких кількачислило по 800 і 1000 осіб, кільканацять камеральних гуртів і сотки солістів. Загальна скількість виставлених опер, балетів і концертів осягнула число 50. Найбільше зацікавлення викликали симфонічні концерти. Ними диріґували: Тосканіні, Бруно Вальтер, Адріна Бульт і Генрі Вуд.

ЗГОРІЛО ЦІЛЕ СЕЛО НА ВОЛИНІ.

В селі Довге під Костополем вибухла пожежа в хаті Гарасима Попака внаслідок поганої будови комина. Вогонь швидко перекинувся на сусідні будинки і незадовго ціле село стояло в вогні. Пожежа знищила 125 хат і 50 господарських будинків. Крім того згоріло багато живого інвентаря. В рятунковій акції брала участь пожежна сторожа з Межиріччя, при чому важко попікся один член сторожі. Шкоди сягають 100,000 зл.

БІЙКА ПІДЧАС ВІДПУСТУ.

Підчас сварки на відпусті в Кольбушовій згинули під ударами ножів Маріян Дец з Мазурів і Станислав Сандей з Камня, а важко ранений Й. Сурдика помер чергового дня від ран. Поліція веде допит.

ЗЛОВИЛИ ВБИВНИКІВ.

Бучацька поліція арештувала під замітом вбивства С. і Е. Райнерів, власників млина в Баранові, чотирьох мешканців села Вичолки. Поліція ствердила, що вбивство мало грабункове підложжя.

НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ ЗАЙМАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

БЕРЛІН. — Американський кореспондент подає, що німецькі війська посуваються тепер з найбільшим поспіхом на галицькім фронті. Німецько-польська бойова лінія сягає тепер безперервно майже від самої Варшави аж до Карпатської України. В Галичині, як подає німецький комунікат, наступають головно словацькі полки, що складаються з гірняків, що звикли до гористого терену. Німецькі війська вже доходять до Перемишля, але ледви чи будуть його здобувати, бо він має бути сильною, змодернізованою твердинею. Значить, що готові його окружувати в такий спосіб, як це тепер німці роблять з Варшавою. Який скорий цей наступ у Галичині видно з того, що комунікат подає, що словацькі й шлеські війська зробили за один день 50 миль дороги. Це настільки важне, що польський военний комунікат подає, що на тому відтинку ідуть завзяті бої, бо польська армія ставить сильний опір. Німці заняли далі Краковець, віддалений від Львова 40 миль, а також Самбір, що також віддалений 40 миль від столиці України під Польщею, як це кажеться у военних комунікатах.

ЛЬВІВ — СПРАВА КІЛЬКОХ ДНІВ.

БЕРЛІН. — Німецька преса заповідає, що заняття Львова, столиці Західньої України, є тільки питанням кількох днів. Львів далі бомбардують.

„ГРІЗНЕ ПОЛОЖЕННЯ".

ЛЬВІВ. — Аґенція Гаваса подає, що у відозвах до людности Львова кажеться про ґрізне положення, але заповідається, що населення буде боронити Львова з усіх сил.

ЗАВЗЯТІ БОЇ.

БЕРЛІН. — Самі німецькі комунікати признають, що тепер іде сильний і рішальний бій на всіх відтинках польсько-німецької бойової лінії. За два дні німці мали 2,000 жовнірів убитих, а до 15,000 ранених. Значить, що втратили таким чином майже цілу дивізію. Скільки є вбитих і ранених по польській стороні, цього ніхто не знає. Німці рахують на те, що вже замкнули кілька польських дивізій, що були коло Познаня і Ґнезна, які то міста є вже в німецьких руках. Польське військо хоче продертися з німецьких кліщів і дістатись під Варшаву. Саме тепер рішається його доля. Німці подають, що населення завдає їм великої шкоди, бо цивільні стріляють на німецьких жовнірів із засідок. І так воно є, бо це потверджується польськими комунікатами.

НАСТУП ЗДЕРЖАНИЙ, КАЖУТЬ ПОЛЯКИ.

ВАРШАВА. — Варшавське радіо далі передає час від часу відомости про те, що діється на фронті. Каже, що німці відкинені від Варшави на кілька миль та що польське військо на всіх фронтах здержало німецький наступ. Помагають у цьому і дощі, що здержують довіз муніції й поживи, а також є перешкодою для скорого наступу з повзами і важкими гарматами. Кажуть, що поляки здержали тепер німців у такий самий спосіб, як здержали їх тому 25 років французи під Марною.

ВІДТИНАЮТЬ ЛЬВІВ.

БЕРЛІН. — Польські землі, що давніше були під Німеччиною, є тепер у німецьких руках. Питання, чи тим Німеччина задоволиться. Цього ніхто не знає, та видно, що Гітлер іде тепер займати цілу Польщу, щоб зліквідувати цілковито цей фронт боротьби. Ось тому йде такий скорий наступ на Львів, бо німці хочуть таким чином відтяти Польщу цілковито від звязку зо світом, а цей одинокий звязок іде через Львів до Румунії. Також перетинають звязок Польщі з Советами, що йшов з Варшави через Білосток.

СОВЄТИ ПРО БУНТИ В ГАЛИЧИНІ.

МОСКВА. — Американський кореспондент подає, що советське радіо подало про бунти українських селян у Галичині, звернені проти деяких польських розпорядків. Казало, що ті відомості дійшли через Румунію. Селяни попалили двори багатьох польських дідичів. Це, каже кореспондент, дуже відповідалоб духові слухачів, бо підчас революції в 1917 році також палено двори поміщиків в Україні під Росією.

НА ЗАХОДІ БЕЗ ВЕЛИКИХ ЗМІН.

ПАРИЖ. — Французькі війська окружують німецьке промислове місто Сарбрікен, що є також важним залізничим вузлом. Його німці евакували. Упадок міста матиме велике моральне значіння, а менше з стратеґічного боку. З комунікатів виходить, що на цілому французько-німецькому фронті ведуться завзяті бої і є поважні жертви в людях. Але покищо більших змін нема. Французи держать заняті позиції й постійно звільна йдуть уперед.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily, except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

POLAND IS NO DEMOCRACY...

Так сказав Михайло Кая з Провіденс, Род Айленд, вернувшися з відвидин Польщі. А що ті слова висказав у хвилині, коли Польща є в центрі американської й світової уваги, то не диво, що це надрукувала не тільки місцева американська ґазета, але також передрукували його завваги й інші ґазети, що виходять англійською мовою й іншими.

„Польща не є демократичною державою і в ній нема таких свобід, що їх маємо в Злучених Державах...

„Я завжди бажав побачити мій рідний край, та тепер, якби мені хто дав навіть міліон долярів, я до Польщі не вернувсяб. І мені жалко за моїх братів і сестер, що змушені там жити...

„Польща — це найбідніша країна в світі".

Так говорив з сумом М. Кая, згідно з тим, що передали американські репортери. Очевидно, що для нас, українців, нема в тому всьому нічого нового. Це ми знаємо далеко краще від М. Каї. Але й те, що він передає про страшне переслідування непольських народів у Польщі, заставить неодного американця до думання. І тоді він зачне розуміти, чому тепер Польща виявляє себе такою слабою. Бо сильною вона ніколи не була. А це тому, що свою силу будувала ввесь час на насильстві, на поневоленні інших народів, на самовільнім ломанні міжнародніх договорів, як от про охорону національних меншин. Польща, як відомо, облудно й насильно загарбала від Литви литовську столицю Вильно. Бо про наїзд на українські землі — то вже й шкода говорити.

Очевидно, що й тепер знайшлися польські священики і студенти, що пробують відповідати М. Каї й виправдувати Польщу. Та це без значіння. Їх відповіді вказують хіба тільки на конечну потребу дальшого висвітлювання в американській пресі польської „демократії", а з нею й українського поневолення у Польщі. З цього боку важним є і те, що тепер проголосили російські православні єпископи у справі загарбуваннь Польщею „російських православних церков". Ті єпископи віднеслися до папи з проханням вплинути на Польщу, щоб заперестала це нищення. З нашого боку не входимо тут у те, що ті церкви є українські, а не російські. Нам важне те, що відповів Ватикан. Отже, як подає апостольський делеґат, Ватикан висказав Польщі у тій справі своє глибоке невдоволення, заявляючи, що Польща не була управнена до таких учинків на підставі умови з 20. червня 1938 між Ватиканом і Польщею. Значить, що Ватикан офіційно підтверджує, що в Польщі нема демократії — навіть у релігійному житті. Нема дійсної свободи віри, а є граблення церков — по закону.

СЕМИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ П. АМЕРИКИ

В днях 2, 3 і 4-го вересня ц. р. відбувся в готелі Доґлас у Нюарку, Н. Дж., семий конґрес Ліґи Української Молоді Північної Америки. Своїм числом цей конґрес перевищив усі попередні, а також змістом нарад і дискусій був надзвичайно цікавий. Повноправних делеґатів, що заступали ріжні молодечі клюби і товариства, найбільше по двох від кожного, було 166. А також було поверх 200 гостей.

Вже з першого дня зарисувалося, що конґрес є поділений на два ідеольоґічні табори. Один табор, на чолі з попереднім предсідником п. І. Романишином і редакторкою офіційного орґану Ліґи, „Тренду", панною А. Задорожною, закидав другому зраду демократичних принципів і симпатії фашистівських, тоталітарних устроїв. До того другого зачисляв цей перший табор прихильників та однодумців орґану молоді ОДВУ „Україна" та тижневика „Юкрейніен Віклі".

Широка дискусія вивязалась над звітом редакторки А. Задорожної, якій деякі делеґати закидали внесення політиканства до Ліґи, шляхом одностороннього редаґування „Тренду". Редакторка, як їй закидувано, на власну руку і без порозуміння з редакційним комітетом, містила в „Тренді" такі статті, які таврували інші молодечі посвячені з Ліґою, орґанізації, „фашистівськими".

Ред. Задорожна оправдувала свої закиди поодинокими цитатами з дописів, що були міщені в офіційних орґанах ОДВУ, а також у „Свободі" і „Юкрейніен Віклі". Проти неї виступили інші делеґати і делеґатки — пані М. Герман, пані Ю. Андрейко, С. Шумейко, п. В. Буката, п. В. Душник, п. Желехівський і інші — та доказували, що містити в даній ґазеті погляди, відмінні від тих, що їх має редакція, належить до демократичних засад і це на кожному кроці діється в чужих, найбільш демократичних ґазетах. Той редактор, що здушує відмінну думку і не допускає її на сторінки своєї ґазети, поступає більш недемократинчо, ніж той, що врядигоди поміщує такі думки, з якими не погоджується. Міродатним для даної ґазети є її річні ухвали і резолюції. Резолюції зїздів ОДВУ все піддержували демократичні принципи. А редакційні статті „Юкрейніен Віклі" чи „Свободи", все послідовно стояли за демократію, вкладаючи в те поняття не пусті слова і фрази, але живий зміст.

В бігу цеї дискусії вийшло на яв, що фактично конґрес не був поділений на два ідеольоґічні табори, — демократичний і фашистівський, — тільки на два демократичні табори, серед яких один під „демократією" розумів заскорузлу, незмінну форму, а другий — життевий зміст. Перший пустословно повторював слово „демократія", не даючи йому життевого змісту, обмежуючись до закидів своїм противникам „відступство" та прихильности до „фашизму". Другий престестував проти цих закидів, і заявляв, що сам стоїть кріпко на плятформі демократії. Але внаслідок суспільно - економічних і моральних перемін, які переживає нині в скорому темпі наша цивілізація, слово „демократія" треба наново дефінювати і надавати йому виразні суспільні змагання.

Широка дискусія велась над українським модерним націоналізмом, якому панна Задорожна та її однодумці закидували „фашизм". Після закінчення дискусії панні Задорожній конґрес відмовив подяки за працю й тим опрокинув її закиди. Велике обурення викликав серед приявних делеґатів репортаж з конґресу, поміщений у місцевих американських ґазетах, з яких виходило, що п. І. Романишин і п. Задорожна є чоловими представниками „демократичного табору", а інші є „фашистами".

Конґрес одноголосно ствердив, що всі приявні делеґати є демократичних наставлень і нема серед них ніяких фашистів. Окремою резолюцією конґрес підкреслив, що стоїть доуцілості на засадах американської демократії і що таврує водночас комунізм, фашизм і націзм. Далі в резолюціях конґрес також підкреслив, що погоджується з українським бойовим націоналізмом, який змагає до визволення українських земель зпід займанщин і до створення української соборної держави. Інші резолюції таврували чужих наїзників українських земель, які своєю політикою гнету творять заколот у світі і викликують воєнну атмосферу.

Конґресом проводив п. М. Пізнак, що опісля був вибраний сталим головою Ліґи на черговий рік. Незадоволення із старого проводу висказав конґрес ще й тим, що вибрав до нового уряду більшість цілком нових членів.

Першого дня нарад, в суботу вечором, відбувся в новім місцевім українськім домі, званім „Український Центр", баль, на якім було присутніх коло 700 осіб, головно самої молоді. В неділю пополудні відбувся концерт в честь композитора Михайла Гайворонського. Провід концерту спочивав у руках диригента Степана Марусевича і Мирослава Желехівського. Вечором того дня відбувся бенкет, на якому складали привіти представники більших українських орґанізацій. На бенкеті було понад 500 осіб.

НА СХІДНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Пляновість, чи хаос?

Коли слідкувати за українською пресою зпід московської займанщини, чи за совєтською пресою взагалі, кидається зразу в очі питома для тамошнього життя, чи радше для всіх його ділянок, відмінність та своєрідність по своїй формі та змісті від зовнішнього світу, в якому життя це укладається в наскрізь інший спосіб. Твердимо це не тільки ми, але—хоч як це дивне — і самі большевики. Річ тільки у відмінній розцінці тих двох дійсностей нами і Москвою. Бо коли нам ясним є, що нормальному і пересічному европейцеві ріжнородні вівісекції, які переводиться на совєтському підданому, ніяк неприємливі, коли ми свідомі того, що совєтська дійсність є глумом над найістотнішими почуваннями і вимогами живої людини та коли йде зокрема про окуповані Москвою українські землі — насиллям над підставовим у кожної нації бажанням свобідного розвитку і життя, — тоді в устах забріханої москво-большевицької пропаґанди все, що діється на заході, є експльоатацією робітника, а все, що діється під московською владою, має бути для нього раєм, таксамо, як раєм та „заможним і культурним" життям має бути нечуваний гнет і грабіжництво для підяремної України. Джерела цеї пофальшованої большевицької розцінки ситуації треба шукати з одного боку у жахливій розбіжності між дійсністю і тим, що хотілось би бачити, а з другого боку у потребі звичайним заблахманюванням очей совєтському підданому вдержувати його сяк так при собі, чи радше хоронити його від того, щоб він станув отверто проти режіму.

Наслідки цього стану можна завважати на всіх ділянках життя. Коли напр. узяти під увагу найактуальнішу на СУЗ проблєму обрібки землі, збору збіжжя, чи цілої системи рільного господарства взагалі, то зразу вдаряють кожночасно розмашні пляни, гомінкі заклики про перевиконання завдань, святочні обіцянки досягнути таких то і таких осягів, а з другого боку рівночасна диспропорція у вислідах. Бо призначається напр. для якогось колгоспу певну скількість сотнарів збіжжя; яке він має дати, певну скількість худоби, яку він має виплекати і т. д. Все те переходить через ріжнородні комітети, партійні і фахові, все це основно розглядають, доповнюють і зміняють та врешті затверджують. Тоді „захоплені" колгоспники „витають" постанову згаданого комітету „радуються", що Москва призначила на них означену драчку, у висліді якої їхня праця має піти окупантові в зуби, врочисто заявляють, що плян перевиконають та висилають „щирий привіт" „любимому" Сталінові. Але приходить справа здійснення обіцянок і переведення пляну в життя і зразу починається балаґан. То сівалки попсовані, то плуги поржавілі, то знову цілі комбайни не до вжитку. В керівних рядах проявляється занедбання, повстають навмисні шкідники і вороги народу і невдачі ростуть. Поле стоїть незасіяне, чи як тепер, засіяне і давно спіле збіжжя стоїть на пні і сиплеться, або зжате і зложене, гниє на полі, бо справи молотілки не наладнані. Не входимо тут у це, наскільки стан цей викликаний саботажем українського селянина, що остається, як відомо, у сталій боротьбі з Москвою, а наскільки він спричинений взагалі балаганною і нежиттездатною большевицькою системою; нам іде лиш про ствердження цього факту, що його навіть большевицькій пресі не вдається скрити. При тому характеристичний спосіб писання про ці справи. Кожну саме статтю, згідно з існуючою системою, починається дуже самопевно і бойово. Пишеться тоді про „небувалі" успіхи, про новий лад, про заворотне темпо праці і т. д. Опісля поволі стверджується недостачі, які „мимо всього" існують, врешті пишеться, що в даній ділянці попросту цілком зле. Тоді йдуть громи на виновників, якими з правила є „вороги народу", що „пролізли" в совєтський апарат, а щоб з тяжкої ситуації сяк-так вийти і статтю благополучно закінчити, наступають міцні заклики і зазиви, що тим разом мають стан направити. Розуміється, з фантастичними успіхами все це не має нічого спільного. Ось деякі маркантніші приклади.

Жнива досі не переведено.

„Вісті" з 17. серпня ц. р. пишуть: „Високий урожай, вироблений у цьому році колгоспниками і робітниками машино - тракторних стацій і радгоспів — яскравий доказ того, наскільки зміцніло наше соціялістичне землеробство. Під керівництвом большевицької партії колгоспники навчилися добиватись високих урожаїв... Вільна, щаслива, радісна праця в колгоспах розкрила тисячі талантів... Урожай зерновий у цьому році перевищив усі сподівання". Але що з того? Треба сумніватись у справжні успіхи, коли понижче в тій самій статті пишеться дальше, що: „Керівники місцевих радянських, партійних і земельних орґанів мусять допомогти колгоспам орґанізувати роботу так, щоб на полі не пропало жадного колоска, жадної зернини... Треба виявити максимум оперативности в керівництві,... треба негайно пустити в роботу всі комбайни, жниварки, молотарки..." Виходить, що вгорі вичислені „успіхи" це не успіхи, а щойно побажання, бо інакше не треба булоб стверджувати всіх недостач і назначувати нових завдань, як це роблять „Вісті". Врешті існуюча дійсність потверджує, що саме так є. Бо в тій же статті пишеться: „Повільно збирають урожай комбайнами в Сватівському районі, Ворошиловградської області. Тут іще понад три тисячі гектарів пшениці... стоїть на пні. Дирекція Сватівської МТС палець об палець не вдарила, щоб пустити в роботу всі 37 комбайнів... Одеська область однією з перших в Україні почала жнива. Однак і досі тут не скошено 32.6 тисячі га... В запорізькій області ще не скошені колоскові культури з площі в 118.8 тисяч гектарів". Коли взяти під увагу, що все це написане 17. серпня, коли жнива повинні були бути давно покінчені, то можна мати добре уявлення про тамошню дійсність. Це однак не перешкоджає совєтській пропаґанді в рожевих красках дійсність цю розмальовувати і розбудовувати нові пляни. Що таке писання вилами на воді нічого спільного з успішною роботою не має, це там нікого не обходить. Бо власне це є одною з незрозумілих для Европи, але не менш підставових прикмет тамошньої дійсности..

„Клясовий ворог" нищить шкільництво.

Все, що ми сказали, про сільсько - господарську методику праці в підмосковській Україні, відноситься в неменшій мірі до справ шкільництва. Ось іде початок шкільного року, а з ним стверджувати треба нові недостачі, що внеможливлюють правильну науку. Нема ані достаточної скількости підручників, ані шкільні будинки не є у відповідному стані; ані теж учительських сил не достає. „Вісті" з 16. серпня ц. р. пишуть м. ін.: „Технічна готовість міських шкіл ледви досягає 50% а сільських розпочатих будівництвом у 1936—38 рр. ще менша... Незадовільно постачаються школи письмовим приладдям. Виробничі і торговельні орґанізації зривають випуст і доставу його". В подібному стилі пишеться дальші. Чому такі занедбання, „Вісті" не говорять, але каже це за них „сам" намісник Москви, Микита Хрущов, що без обиняків розяснює причини безладдя. Він каже („Вісті 16. серпня ц. р.): „Але у нас ще є недобиті клясові вороги, які служать у капіталістичних розвідках, прагнуть шкодити нам. Треба до кінця знищити ф а ш и с т с ь к у аґентуру — троцькістів, бухарінців і буржуазних „націоналістів, до кінця очистити нашу радянську, священну землю від фашистської мерзоти. І це буде зроблено". Чи однак це зробиться так легко, як Хрущов обіцяє, не знати. Знаємо натомісць, що ліквідація українських „буржуазних" націоналістів треває на СУЗ вже 20 літ. Який її вислід — відомо.

Безоглядна експльоатація й окупантський глум.

Що вся політика Москви в Україні оперта на методі визиску й насилля, про це сьогодні ніхто не сумнівається. Сила вартости України як „невідемної" частини Москви міряється для цеї останньої м. ін. силою родючости української землі. В подібний спосіб підхочдить Москва до ін-

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

17)

В Америці, скажім, там фармер не чекає, коли прийде різник; сам іде до міста й робить умову: стільки й стільки штук річно, стільки й стільки веслів молока денно, ол райт. Так воно робиться. Чом, прошу красно, воно не йшоб і тут? Купити візок і коника — продай ти свої коні, Поляно: я хочу коника, з котрим можна балакати та їздити до міста. Ну, американець визнається в ділі, не дарма був у світах; возить повний очкур грошей додому. Та й сусіди прийдуть: чи не міг би ти, Юраю, продати в місті пару гусей? Чом би не міг, але не так, гуску під паху й торгуватись, а так: пятьдесять, сто гусей на тиждень, посадити їх у коші й гайда з ними до міста. Оттак то, сусіде, робиться бізнес. Або дрова — пятьдесять возів дров. Бараболя — на ваґони. Дивіться на Гордубала, який розум собі привіз з Америки! Чейже й ти, Поляно, скажеш тоді: нуж і розумний цей Юрай, ні один молодий того не докаже; гей, Марійко, Оксано, ззуйте ґазді чоботи, вернувся з базару. А що ти, серденько, робила цілий Божий день? За маєтком доглядала, з челяддю мала клопіт, а потім, ну, потім, Юраю, я чекала на тебе.

Гордубал сидить на якімсь пеньку й моргає. Спробувати це, чом ні? Хлоп доти молодий, доки щось починає. А не піде це, то інакше. Треба купити скелю під Менчулом — камінь як мармор, і квадри возити до міста; хіба вони мають у долині який камінь? Лише багно й порох, навіть небо там запорошене. Я сам ламатиму камінь — чи малож я його наломався в Америці? Навіть з динамітом, братчику, дам собі раду. Видовбаєш діру й заложиш запал — геть усі, тікайте — й бум! Ну, Поляно, це так хлопська праця, що? Що проти цього ловити жеребчика? Але з червоним прапорцем у руці, позір, стріляє — здорово буду бухати, а ти другий — лови собі коні в полі.

Е, тут ще багато дечого знайшлосяб. Що маєте в долині? Нічого, долину. А тут — у Кислої Води залізо, вода від самої іржі руда. Під Татаркою — якийсь блискучий камінь, мов та смола. Баби кажуть, у горах лежать скарби. Попоходити по верховині аж за Високу, за Чорний, за Татарський, за Тупий—хто зна, що там ще знайдеться. Йо, братчику, тепер і під землею шукають. Удома нічого, ані слова. Завтра, Поляно, їду до міста, балакати про щось із панами — й досить. А потім приїдуть пани й просто до Гордубалів: добридень, чи вдома пан Гордубал? І, пане Гордубале, сюди, пане Гордубале, туди, ви знайшли скарб, такий мінерал, що його вже пятьдесять літ шукаємо. — Ну, чом ні? Мовляла, самий камінь — а бачиш, із чого той камінь? Не знаєш, то не говори.

Гордубал якось застидався. Може це дурниці; але камінь під Менчулом — це не дурниці. То я мусів би мати воли, пару-другу волів — може ті подільські, сірі, роги мов гиляки; гей, воли мої круторогі! Та з вантажем каміння в долину — йти перед волами й тільки соб-цоб, цабе! Тікай з дороги! А ти з твоїми кониками — виминай воли аж по рів! А чиї то воли? Гордубалові, ніхто в околиці не має таких.

Гордубал виймає з пазухи торбинку й перераховує гроші. Сімсот долярів — це більш як двацять тисяч корон: гарний гріш, Поляно! З цим можна почати нове життя. Сама побачиш, який хлописько цей Юрай. Розум — також сила. Дорого коштує кінь, що несе голову догори, але диви, отакий віл: киває головою, несе ярмо на шиї, а праці зробить більше.

Юрай киває головою й подається на двір. На дворі Поляна лущить горох; тільки брови зводить, змітає з пелени порожні луски й простує до хати.

XIII.

Гордубал сидить у коршмі й радіє. Слава Богу, нині тут людно: Михальчук є тут і Варава, Подерійчук Михайло, Герпак, по вулишному Кобила, Феделеш Кирило і Феделеш Грицько, Федюк, Костомаха, Сивенький, три брати Конечні, гайний Дойда, самі сусіди, кажуть, підуть дикі свині стріляти, роблять шкоду в полі. Грицькові належить скеля під Менчулом, добре буде з ним побалакати, почати здалека й обережно: наприклад, що треба полагодити камінням дорогу до поля. Та ба, приґадалось Юраєві: не маю вже поля. Хлобуняк його має, онде сидить і хмуриться. Не маю поля, що мені до їх диків? Хай собі самі на них полюють; що я — ані сюди не належу, гризеться Гордубал; думайте про ваш клопіт, я маю свій.

(Далі буде).

ших підбитих „республик". Коли йде напр. про Грузію, то ця, як відомо, є предметом московського заінтересування головно з огляду на її нафту. При тому мало того, що ограблюється таку республику з усього вартісного сирівця, ще уводиться до того комедії ріжнородних соціялістичних змагань з цього приводу. Отже читаємо у „Вістях" з 17. серпня ц. р., що нафтовики України і Грузії ведуть змагання в тому напрямі, хто більше Москві нафти доставить. Виходилоб отже, що все це діється добровільно, серед ідеальних умовин і в імя якихось спільних інтересів. Тимчасом, як відомо кожному, йде тут про найбрутальнішу методу експльоатації, підкрашеної до того печаттю добровільности і дружніх змагань. Можна багато річей вірити московській пропаганді, але здається направду мало буде таких людей, що повірять, неначеб Україна і Грузія випереджувалися себе в добровільному ограблюванні своїх земель на користь окупанта.

Хабарники.

Окрема каста шкідників, яких на СУЗ чимало, це хабарники. Ось що пишуть про це „Вісті" з 17. серпня ц. р.: „Київський обласний суд у складі голови Т. Туманова і народних засідателів тов. Андрієвського та Шеремета, почав слухати справу ґрупи колишніх працівників київської обласної державної торговлі інспекції та торгових працівників 2-го Київського Харчторгу. Притягнуті до суду 20 чоловік обвинувачуються в хабарництві. Колишній головний інспектор Держторгінспекції М. Ярошевський і громадські інспектори Б. Селіський та І. Модилевський, на яких була покладена контроля над діяльністю торгової мережі 2-го Харчоторгу, брали хабар за знищення актів, скарг покупців про обмінювання, обважування і т. і. Ярошевський. Селіський та Модилевський систематично одержували від торгових працівників хабарі: в одних випадках одноразово, а в других у формі щомісячної „заплати" сумою від 100 до 300 карбованців. Досить сказати, що за короткий час Ярошевський, одержуючи на місяць 300 карб., відправив своїй дружині Р. С. Резеній, впродовж 1939 р. 8,300 карб. Крім того, що місяця він відправляв гроші і своїм двом колишнім дружинам".

Скільки за таку господарку хабарники дістали, „Вісті" не пишуть... Лиш певним однак є, що навіть найгостріші кари проблеми москво-большевицького хаосу і безладдя на українських землях, — не розвяжуть.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ВАЛІНҐФОРД, КОНН.

До праці в масачусетських відділах.

Повідомляю відділи У. Н. Союзу в стейті Масачусетс — 52-гий в Голйок, 150 в Пітсфілд, 199 в Емгерст, 207 Савт Дірфілд, 253 в Лудлов, що я при кінці наступного тижня, це є 23 вересня, приїжджаю в ті околиці в справі організування нових членів до У. Н. Союзу. Тому в першу чергу звертаюся до вас, відділові урядники, щоб ми спільно наладнали працю. Я не хочу чогось робити сам, на власну руку, лише спільно з відділами. Коли ми всі будемо ставитись вирозуміло до цеї справи і спільно працювати, то з того вийде велика користь для нашої організації.

По святі в Савт Дірфілді звертались до мене люди з тим, щоб творити в їх місцевостях нові молодечі відділи. В кожній місцевості, де вже є відділи У. Н. С., можуть повстати молодечі відділи У. Н. С. В тій справі будуть відбуватись мітинги, на яких буде точно обговорена справа молоді. Йде про те, щоб уникнути непорозумінь. Бо деколи в нас так трапляється, що коли заложити молодечий відділ, то старші виступають проти нього, а то тому, що, мовляв, не вони його закладали. Цього серед нас не сміє бути. Нас мусить всіх обєднати спільна праця.

Хоч нині маємо безробіття, яке є великою причиною, що організування не може йти таким скорим темпом, як повинно, проте я вірю, що безробіття не є аж такою перешкодою, щоб цілком у тій справі нічого не робити. Ось найкращий доказ, що ще є місце для організування і для приєднування членів, є це, що мені вдалось по зборах, які відбулися в червні в Голйок, приєднати більше як сто членів до У. Н. Союзу. Те саме можна зробити і в інших місцевостях.

Відвідуючи стейт Масачусетс, я буду старатись відвідати кожну українську родину, що живе в тих околицях і вірю, що можна буде ще багато членів приєднати, з чого буде користь для місцевих відділів і для цілої нашої організації.

А. Маланчук,
окружний орґанізатор.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АЛТУНА, ПА. Мітинґ Тов. Неп. Зач. Пр. Богородиці, від. 145., відбудеться в неділю, 17. вересня, в год. 2. пополудні. — Уряд.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Мітинґ Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудеться в неділю, 17. вересня, в 1. годині пополудні, в Юніон Гол. Кожний член обовязаний прийти, бо будуть важні справи, що бдуують кожного інтересувати. Члени мають вирівняти свій довг; коли не можливо вирівняти нараз, то хоч якусь частину, так, щоб можна начас заслати розмет до У. Н. Союзу. Члени, котрі не вирівнають свого довгу, будуть суспендовані. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 17. вересня, в год. 2. попол., в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Всіх членів і членкиць проситься до участи в цих квартальних зборах, щоб спільно обговорити деякі важні справи. — В. Юсипчук, предс., В. Лелет, кас.; П. Головачук, фін. секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Квартальні збори Бр. св. О. Николая, від. 99., відбудуться в неділю, 17. вересня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Присутність всіх членів є конечна, бо є важні справи до полагодження. Напоминаємо довґуючих членів, котрі довгують по 7 або 8 місяців, приходіть і вирівняйте довг. Як самі знаєте, довг мусить бути вирівняний, бо за довг будете суспендовані і більше не висилаємо за того, хто довгує, бо каса вичерпана. — Уряд.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Місячні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Проситься членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Таксамо проситься членів прийти і вирівняти свої залеглости. — Ф. Сагатий, пр.; М. Підгайний, кас.; С. Колодруб, секр.

ЗАХОТІЛОСЯ ПОЛЯКАМ ПОЧАЇВСЬКОЇ ЛАВРИ

Про пляновану польську ревіндикацію Почаївської Лаври пише цікаві речі в ч. 184 „Мали Дзєннік", орґан католицьких ченців у Непокаланові, під заголовком „Ревіндикація Почаївської Лаври — справа пильна й дуже важна". Вистарчальною підставою до ревіндикації Почаїв. Лаври „Мали Дзєннік" уважає те, що „на Волині потрібно цілої сітки „костелів"... Ось і все. Просто і ясно.

Тимчасом історичні дані про Почаївську Лавру, що їх наводить сам атор, говорять, що вона — відвічна українська (православна й уніятська) святиня, яка ніколи до латинників не належала, а значить — її „ревіндикація" не булаб ревіндикацією, а звичайним привласненням чужого добра, чужих святощів — релігійних і національних. Це тим більше, що всі її землі, собор, церкви, доми, навіть самий Чудотворний Образ Божої Матери, — все це подароване Лаврі українською православною чи уніятською шляхтою, або набуте за пожертви широких селянських мас — прочан.

Перші ченці осіли на Почаївській горі десь ще по охрещенні Волини, а найпізніше — по втечі ченців із Києва перед татарами в 1240 р. Перший більший фундушевий запис воєводи Центера та його жінки на користь Почаївського манастиря датований ще 1213 р. Лист короля Жигмонта І. з 1527 р. до кремянецького старости з наказом не забороняти ярмарків у Почаєві в день Успення, стверджує, що Почаїв знаходився на землях „руського правосл. шляхтича Василя Гойського" (чи Гостського, а далі Гоців).

В 1597 році українська православна шляхтянка Ганна Гойська з Козинських подарувала Почаївському манастиреві багаті маєтки, побудувала доми для братії, а найважніше — офірувала Чудоїдійний Образ Божої Матери, знаний сьогодні під назвою „Почаївський", що його вона одержала від грецького митрополита Неофіта та який до того часу знаходився в її домі.

В 1649 р. українські православні шляхтичі Федір і Олена Домашевські з Бережець на Кремянеччині збудували в манастирі гарну муровану церкву в честь св. Трійці, яка простояла аж до здвигнення сьогоднішнього величного Успенського собору ґрафом Михайлом Потоцьким при кінці 18-го століття. Потоцький, що по мужеській лінії, як твердять, походив із української православної шляхти, а по жіночій — з православного роду молдавських господарів Могил, з яких походив теж і славнозвісний митрополит Петро Могила, приняв східній обряд (унію, а досі був латинником) і при кінці життя постригся в ченці та похоронений в Успенськім соборі (1782 р.).

Крім Гойських, Домашевських, Потоцького, великі жертви вносили до Почаївського манастиря й інші українські шляхотські роди, як: Ішковські, Долинські, Куликовські, Жабокрицькі, Сташкевичі, Ясногорські, Малинські, Пузини та інші.

Почаївський манастир від початку свого існування до 1721 р. був православним. Від 1721 р. до 1831 р. належав до греко-католиків василіян. У 1831 р. російська влада передала манастир православним і надала йому назву Лаври.

Але ввесь час Почаївський манастир належав до українського народу й був у його руках.

Ні одного дня в своїй історії наша Лавра в Почаєві не належала до римо-католиків.

Яким титулом можуть говорити римо-католики із шпальт „Малого Дзєнніка" про — „узасаднену" ревіндикацію Почаївської Лаври?

Повинні вони памятати, що для українського народу Почаївська Лавра — те саме, що для них Ченстоховський манастир на Ясній Горі.

Для зясування собі цієї справи повинні прочитати грамоту короля Августа II. з 26 червня 1700 р. (акт знаходиться в бібліотеці Лаври), в якій він, підтверджуючи на вічні часи права й фундуші Почаївського манастиря, каже:

„Наказуємо, щоб сія грамота наша на користь манастиря, що не в уній знаходиться, належно була шанована й в цілості була виконувана всіми духовними. й світськими особами".

А на закінчення треба навести слова із згаданого вище листа короля Жигмонта І. з 1527 р.:

„І ти би („Мали Дзєннік" та інші), що... ні вошто не вступовал (не вмішувався) і дал єму (Почаївському манастиреві) в том покой конечно".

Так, панове, пише „Наш Прапор", треба шанувати бодай самого себе в своїх попередниках!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270., відбдууться в пятницю, 15. вересня, в год. 7:30 ввеічр, в У. Н. Домі. 181-183 Фліт ул. Проситься всіх членів прийти начас і заплатити свої вкладки. — М. Баран, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 6. вечором, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. На ці збори обовязком кожного члена є прийти і вирівняти свої вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Січи, бо є члени, котрі довжні по кілька місяців; коли не прийдуть ті члени і не заплатять хоч частини свого довгу, то будуть суспендовані. Рівнож проситься членів платити вкладки за свої діти до У. Н. С. Просимо привести своїх знайомих, щоби можна вписати їх в члени У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Надзвичайні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. пополудні, в парохіяльній галі, 4950 Палайна вул. Уряд напоминає всіх членів, щоб прибути на означений час. — В. Горинець, предс.; Василь Ґула, кас.; Іван Побуцький, фін. секр.; Андрій Фоца, рек. секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 17. вересня. Збори пічнуться зараз по вел. Сл. Божій. Всі члени обовязані явитися на ці збори, бо є важні справи до вирішення. — Г. Сайкевич, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламоха, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206., відбдуться в суботу, 16. вересня, в гали церковній на Вест Скул ул., в год. 7:30 ввечір. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — Іван Кокольський, секр.

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ 29, 30, 48, 99, 154, 157, 164, 169, 223, 278, 282, 319, 333, 412 і 418 з WILKES-BARRE, PLAINS, EDWARDSVILLE, NANTICOKE, HANOVER, GLEN LYON, BERWICK, PA.

:——::——: відбудуться :——::——:

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

В СУБОТУ, 16. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 16, 1939)

в годні 7:30 ввечір

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАТИВИ,

833 N. WASHINGTON STREET, WILKES-BARRE, PA.

На ці збори запрошується урядників і членів вище поданих відділів. На зборах буде промовляти **організатор В. Загаєвич,** який подасть надзвичайно важні факти про членство в У. Н. Союзі. Тому обовязком кожного члена і членкиці є прибути конечно на ті збори, щоб почути про такі організаційні справи, які певно зацікавлять кожного присутнього на зборах. Члени з кляси Т. повинні мати з собою на зборах членські грамоти. 209,13

Окружний Комітет Союзових Відділів.

Г. Гери[illegible], заст. гол. предсідника У. Н. С.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УЧІМСЯ І ВІД ВОРОГІВ.

Не є добре легковажити противника. І добачувати в ньому тільки зле. Так робили і роблять поляки. І заплатили за це гірко та ще платитимуть. Але є в них і добрі сторони, коли йде про оборону Польщі. Хто слідить за тим, як американські поляки помагають Польщі, той мусить признати, що вони їй помагають у нещасті, чим і як можуть. І складають величезні суми грошей на її оборону. Коли брати під увагу, що за Польщею стоять Англія і Франція і допомагають їй сотками міліонів і далі будуть помагати, то виходилоб, що не требаб американським полякам спішитися дуже з грошевою допомогою. Та вони на це не звертають уваги. Стоять на тому, що не сміє бути ні одного поляка й ні одної польки, щоб не жертвували для допомоги Польщі. У відозвах взивають признати один день тижневого заробітку на допомогу Польщі. Ухвали щодо цього западають на зібраннях. Уже проголошують, хто зобовязався їх виконати. Жертвують золоті годинники, перстені й інші дорогі предмети. Жервують по $5 навіть ті, що є на „реліфі". Це щойно початок акції, а яку величезну суму вже зібрали, що вже рахують від міліона чи міліонів.

Не хочу згадувати про те, скільки ми зібрали на ранених Карпатської України чи на іншу оборону України. Знаємо, що є між нами велике число добрих і патріотичних людей. Та всетаки цього замало. Ми нарід недержавний. За нами немає держав з міліонами, чи десятками і сотками міліонів допомоги. І тому ми самі мусимо рятувати наш нарід. І тому мусимо постійно дає складати жертви, і то більші як досі. Ми не багаті. То правда. Але і те правда, що ми моглиб вдесятеро більше складати на оборону української справи, якби хотіли, якби заставити жертвувати ввесь наш загал. Ось цього треба нам доконати. І то тепер, бо переживаємо знову великий момент, у якому знову виринає поволі українська справа у всій своїй повноті.

Д. Рубаха,
Гемтремк, Міш.

„УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА" ЯПОНСЬКОЮ МОВОЮ.

(УПС—Харбін). — Міністерство Закордонних Справ Манчука видало книжку японською мовою п. з. „Українська Проблема". Автором цієї книжки є Роман Корда-Федорів.

Книжка ця, обємом на 80 сторінок з мапами України, складається з двох розділів: 1) Український Національний Рух на Совєтському Далекому Сході, 2) Напрямки української проблеми в Европі (напрямок української визвольної ідеї).

Зміст книжки складається з наступних статтей: 1) Зелений Клин, 2) Концентраційні табори на Зеленому Клині, 3) Українські школи на Зеленому Клині, 4) Українська преса на Далекому Сході, 5) Українська кооперація на Зеленому Клині, 6) Культурно - освітні організації українців Зеленого Клину, 7) Українці на Далекому Сході (український національний політичний рух за визволення Зеленого Клина, 8) Українці в Манчжу, 9) Політичні висновки.

Другий розділ складається зо статтей: 1) Україна, Народ, Історія, Культура, Економія, Політика; 2) Німеччина й Україна; 3) Польща й українська проблема; 4) Боротьба України з большевизмом і Москвою; 5) Політичні висновки.

В цій книжці вміщена передмова від видавництва — Інформаційного Відділу Міністерства Закордонних Справ Манчука — такого змісту:

„Великий простір, 3 міл. кв. км. з частиною Сибіру, що ховається за рікою Амуром, є заселений українцями й носить назву **„Зелений Клин"** (Зелена Україна). Небагато людей у світі знає про неї. Наша ніпонська континентальна політика тісно звязана з Сибіром і совєтським Далеким Сходом і про це всім відомо. Ось чому ми так змагаємо до вивчення Сов. Далекого Сходу — його природних, економічних проблем і перспектив розвитку. Але вивчення національних питань ще не так добре поставлено в нас, як належалось би.

Автор цієї книжки застановляється над проблемами боротьби націй, поневолених Росією. Ця боротьба прибирає дуже гострі форми. Царський період, часи світової війни, часи большевицької революції в Росії позначають визвольно - національним рухом української нації. Цей рух перекинувся теж і на Зелений Клин (сов. Далекий Схід). Про це розповідає автор у першому розділі своєї праці, де дає історичний нарис цього руху.

Оце Німеччина своєю „політикою на Схід" знову відкрила сцену, на якій іде вистава „Драма України". Ключа до розвязки української проблеми шукають теж інші держави як: Англія, Франція, Польща, Італія та держави малої Антанти. Горизонт покритий хмарами.

Автор цього твору кидає подрібний погляд на історичні взаємовідносини українського народу з Зеленим Клином і завжди навязує до своєї Батьківщини — метрополії — України. Автор ясно доказує, що сов: Далекий Схід заселений українцями і що земля ця зветься Зеленим Клином (Зеленою Україною), та що події ясно покажуть ролю України в міжнародній ситуації. Ось це властиво ціль і мета цієї книжки.

Автор Роман Корда-Федорів походить з України, де народився 1909 р. Має він університетську й журналістичну освіту. Він український інтелігент".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

POLISH MINORITIES

Manhattan: Some 'Voicer' says that the Polish people are peace loving. Well, I have to disagree. How about those peace loving Poles' persistent persecutions of the Ukrainian minority in Poland?

H. S.

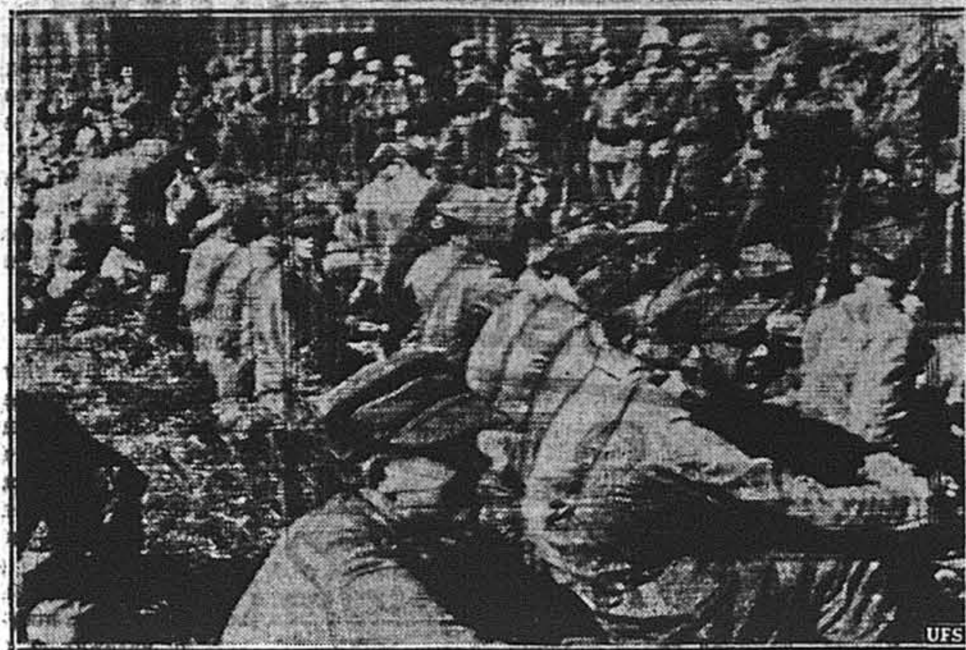
(Daily News, N. Y. City, Sept. 12, 1939)

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НА НАРАДІ З БРИТІЙЦЯМИ.

Генерал Норвіґ Нойгебавер (посередині), польський військовий знавець, прибув зо своїми двома товаришами до Лондону, щоб нарадитися з англійцями в справі оборони Польщі.

„КУРІНЬ СМЕРТИ" ПІДДАВСЯ.

На світлині польський „курінь смерти", що видержав довшу облогу в твердині Вестерпляте коло Данціґу. Нарешті він піддався німцям.

ЗАТОПЛЕННЯ АНГЛІЙСЬКОГО КОРАБЛЯ.

Німецька субмарина сторпедувала англійський корабель „Олів Ґров" недалеко ірляндського побережжя. На світлині капітан затопленого корабля, Джеймс Барнетсон, з кількома товаришами залоги, що їх виловив американський корабель „Вашингтон".

КОРАБЕЛЬНИЙ СКОРОМІР.

Майже кожного року випускають корабельні товариства нові кораблі, що швидкістю побивають давніщі і скорочують час їзди між далекими континентами. Щоб могти оцінити справність мотору корабля, доцільність будови кадовба, економію уладжень тощо, мусить бути на кораблі апаратура, що позволяє обективно оцінити прикмети даного корабля, передовсім його швидкість. Апаратура до поміру швидкости корабля мусить працювати непомильно, без огляду на ріжні побічні впливи, як вітер, водні струї тощо. Звідси зрозуміла трудність, яку приходиться поборюти при будові скоромірів. Дотеперішні прилади, побудовані головно на гідростатичних основах, не були доказі. Щойно тепер у Гамбургу винайшли новий прилад, незалежний від впливу вітрів та хвиль. У передніх стінах кадовба вміщений уклад злучених суден, виповнених живим сріблом, що порушає толок, злучений з годинниковим механізмом. Апарат діє на основі залежности тиску і швидкости і має також прилад, що реєструє дорогу, яку корабель перебув.

НОВА ПІДВОДНА ЛІХТАРНЯ.

Совєтським інженірам — запевняє совєтська преса — вдалося сконструувати нову підводну ліхтарню, якої вживатимуть водолази. Нова електрична ліхтарня дає дуже сильне світло під водою і горить 600 годин. Совєтські водолази перевели вже перші проби з цією ліхтарнею на морськім дні в Ленінграді.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖАНСТАВН, ПА. Місячні збори відділу 11. відбудуться 17. вересня; в годині першій, в гали церковній на Вудвіл. Проситься всіх членів прийти на ці збори, бо буде справоздання з пікніку і також вирівняти свої залеглости. — Теодор Волощук, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Місячні збори Сестр. Любов, від. 177., відбудуться в неділю, 17. вересня, в 1. годині пополудні. Прошу всіх членів і членкинь місцевих і позамісцевих явитися на час. Збори відбудуться в Клюбі на Шарім. ул. С. Савка, секр.

АЛІКВІПА, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая від. 120., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. пополудні, в новім Укр. Домі, 400 — 6 вул. Кожний член повинен явитися на ці збори, бо будуть важні справи і предложення суми від довгу новозбудованого Нар. Дому У. Н. Союзу, від. 120. — І. Коболь, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Трикварталні збори Тов. Дністер, від. 310., відбудуться в суботу, 16. вересня, в год. 7:30 вечором, в гали, де звичайно. Кожний член повинен явитися, бо маємо багато справ до полагодження і справа балю. Неявившийся урядник заплатить кару 1 дол., а член 50 ц. Просимо привести своїх знайомих і вписати їх до Тов. і У. Н. Союзу. — В. Венгринович, предс.; С. Пелехатий, кас.; М. Більський, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 17. вересня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься членів прийти на ті збори. — М. Романюк, предс.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Надзвичайні збори відділу 280. відбудуться в суботу, 16. вересня, в годині 7. ввечір, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Присутність всіх членів є конечна тому, що є важна справа до полагодження, котра має бути полагоджена цього місяця. — А. Гловач, предс.; М. Ягедо, кас.; Р. Рубльовський, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Збори Бр. св. Димитрія, від. 288., відбудуться в неділю. 17. вересня, в українській галі, 235 Карбон ул., в 2. годині пополудні точно. Приявність кожного члена конечна, і заразом треба заплатити місячні вкладки. — А. Данилюк, секр.; В. Завик, предс.; Д. Мушастий, кас.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36., відбудуться в суботу, 16. вересня, в гали церковній, в годині 7. ввечір точно. Проситься членкинь, щоби явилися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Збори прилізнені один тиждень через перешкоду. Уряд просить усіх членкинь явитися і вирівняти свої вкладки, бо коли висилаємо з каси, то через це каса терпить. Тож приходіть на збори і приведіть нових членів з собою, а отримаєте за це нагороду. — Марія Гойсак, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97., відбудуться 17. вересня, в 2. год., в церковній галі, 47 Говп Еве. Упоминається членів, щоби троха численніше приходили на збори, а не присилали дітей, бо літні вакації вже минулися і є ріжні справи до полагодження, тож з дітьми не можливо полагоджувати. — П. Мікула, предс.; М. Табачук, секр-кас.

ВІДКРИЛИ ЦІННІ АРАБСЬКІ РУКОПИСИ.

Шведський учений д-р Оскар Леґфрін, професор семітських мов в університеті в Упсалі, знайшов у медіолянській „Бібліотека Амброзіяна" апокрифічне евангеліє св. Івана, перекладене з сирійської мови арабською. Евангелія має 270 сторінок. Досі не знали подібної версії евангелія, отже це відкриття велика несподіванка, що зацікавить передусім теольогів. Рукопис датований з року 1342 і має заголовок: „Божі тайни".

— Той самий учений викрив арабський рукопис, що складається з 87 карт. Його зміст — опис арабських звірят. При рукописі є 30 світлин. Цього роду арабські книжки дуже рідкі, бо їх теольоги забороняювали зображати живі звірята.

ТАЄМНИЙ ЗАМАХ.

У Вижнім Висоцьку (Турчанщина) невідомий осібник стрілив кілька разів крізь вікно до Фріди й Брониславі Кравс. Ранених перевезли поліційним самоходом до лічниці в Турці. Поліція арештувала замаховця, але з огляду на добро слідства подробиці держать у тайні.

УЧЕНЬ ЗАСТРІЛИВ УЧИТЕЛЬКУ.

В мужеській ґімназії в Тірані (Болгарія) підчас роздавання свідоцтв один учень застрілив учительку, а двох важко ранив. Раненого у безнадійному стані перевезли до лічниці. Молодий злочинець покінчив самогубством. Причина — кепське шкільне свідоцтво.

БУРЕВІЙ НАД ТЕРНОПОЛЕМ.

У неділю, 2. липня, в полудневих годинах перелетів над Тернополем буревій з дощем. Буревій тривав кільканадцять хвилин і поробив багато шкоди: поломав багато дерев, у деяких домах побив вікна, понищив електричні проводи так, що цілу ніч місто було без світла, і т. п.

ГРАД ЗНИЩИВ 1,300 МОРГІВ ЗБІЖЖЯ.

Над частиною борщівського повіту перейшов град величини ліскового оріха і знищив збіжжя на просторі 1,300 моргів поля в селах: Висичі і Пищатинцях, частинно у Стрілковичах та Королівці. Матеріяльні шкоди сягають 130,000 зл.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ФРАНЦУЗИ В ОБОРОНІ ВЕНЕЦІЇ.

Під заголовком „Моя війна в Італії" появилися в Парижі цікаві спогади Де-ля-Санжа, який 1917-го р. був командантом французької летунської ескадри, приділеної до оборони Венеції. Чимало французьких летунів згинуло тоді в обороні Італії.

ПОДЯКА.

В неділю, 10. вересня 1939, вечором загостили до мене п. Прокіп Хомяк і п. Констатин Галушка зо своїми рідними, як з несподіванкою для мене. Ті два други, як п. Хомяк і п. Галушка, бачили моє убоге пригноблення і бажали помогти мені ще світа Божого бачити. Тому вони оба, як комітет, старались всюди поміж приятелями зібрати жертву мені на візок, котрим я міг би деколи виїхати на вулицю. Вони доручили мені суму $109.30, за що складаю їм найщирішу подяку за їх щирий труд. Рівнож дякую сердечно членам Тов. ім. Івана Франка, що причинились своєю жертвою і дякую найщиріше всім жертводавцям, що відчули моє убоге терпіння і не жалували своєї щирої лепти мені на візок. Нехай милосердний Господь винагородить вам всім сторицею і найбільшим добром у вашім життї. Свій про свого брата завсіди памятає, а чужий й знати не хоче. Я живу ще у своїй вірі й надії в Бога, що чейже ще знайдуться щирі брати й сестри, що допоможуть мені встати на ноги, хоч не в своїх, а в добрих штучних.

Остаюсь до вас всіх з найбільшою щирою вдячністю,

Григорій Романків,

39 Nunn Ave., Washington, N. J.

(огол.)

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ (79)

Тарзан врав з його приятелями були схоплені, немов миші в лапці. Менофта тимчасом робила галас на коридорі і скликала зо всіх сторін людей та вояків. Стенлі Вуд знеохочено споглядав на звязаного короля і промовив: „Ще заки нас схоплять і нам зроблять кінець, я хотів би тій потворі кінець зробити".

Гонфаля притакнула. Цей схудоблий король їм обом завдав чимало мук. Це він накидався во своїми любощами Гонфалі і він, довідавшися, що вона кохає Вуда, звелів їх разом увязнити, але на віддалі, щоб вони не могли себе доторкати. Лише страх перед своєю жінкою не дозволив йому дотепер виконати свого гидкого пляну.

Тарзан зупинив Вуда словами: „Це правда, що цей лайдак заслужив на смерть. Але він нам живий стане краще в пригоді, ніж мертвий. Ми можемо його вжити як закладника". Як лише Тарзан скінчив ті слова, коло дверей роздався голосний крик вояків. Вони висказували своє здивування, побачивши на королевій кров і глибоку рану.

Далі серед інших голосів дався почути голс самої королевої Менофри: „Там, у нутрі, є скажений чоловік. Це він увільнив вязнів. Тепер вони загрожують життю короля. А я цього не хочу. Я сама бажаю покарати короля. Тому йдіть, схопіть чужих вязнів і короля та їх усіх приведіть до мене живими".